

Preduvjeti uspješne inkluzije učenika s teškoćama u strukovne škole

Petra Međimorec Grgurić, prof. defektolog mentor
Srednja škola - Centar za odgoj i obrazovanje, Zagreb, Zagorska 14
RIJEKA, 11. listopada 2016.

Suvremena strukovna škola

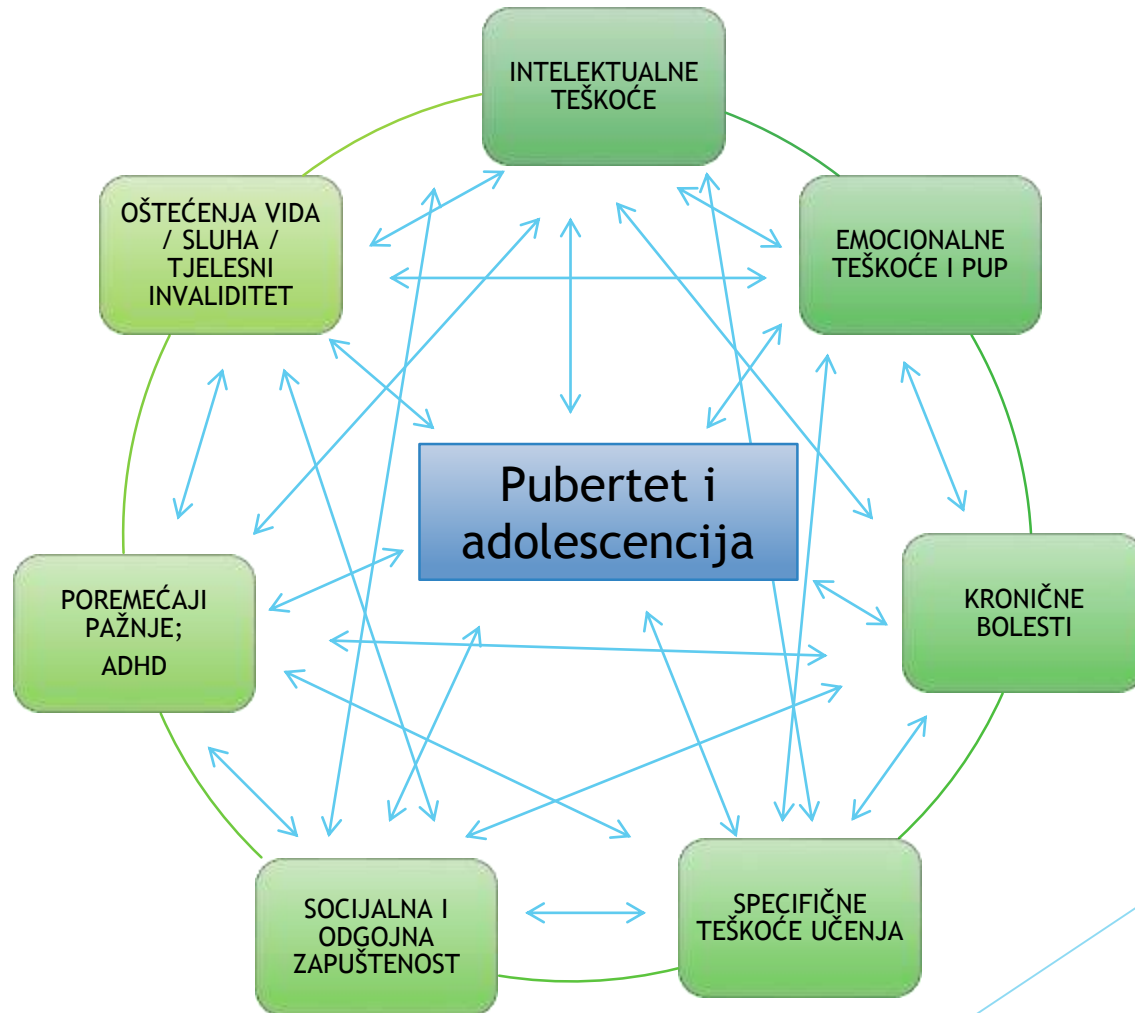
1. razvija se u skladu sa zahtjevima gospodarstva i tržišta rada
2. implementira suvremene i inovativne nastavne sadržaje, metode i oblike rada u nastavi
3. ima kvalitetnu organizaciju prakse u školskim radionicama i izvan škole
4. kompetentni nastavnici
5. surađuje sa širom zajednicom
6. uključuje učenike s teškoćama u redovne uvjete odgoja i obrazovanja

Temelji edukacijske inkluzije

- ▶ Salamanca sporazum; Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom
- ▶ edukacijska inkluzija se smatra reformom koja podupire i pozdravlja različitost među svim učenicima (UNESCO)
- ▶ najveći izazov koji se postavlja pred obrazovne sustave diljem svijeta
- ▶ počiva na uvjerenju da je obrazovanje osnovno ljudsko pravo i osnova za pravednije društvo
- ▶ Od 1980. u RH - zakoni i pravilnici o osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju učenika s teškoćama

Kompleksnost populacije učenika s teškoćama

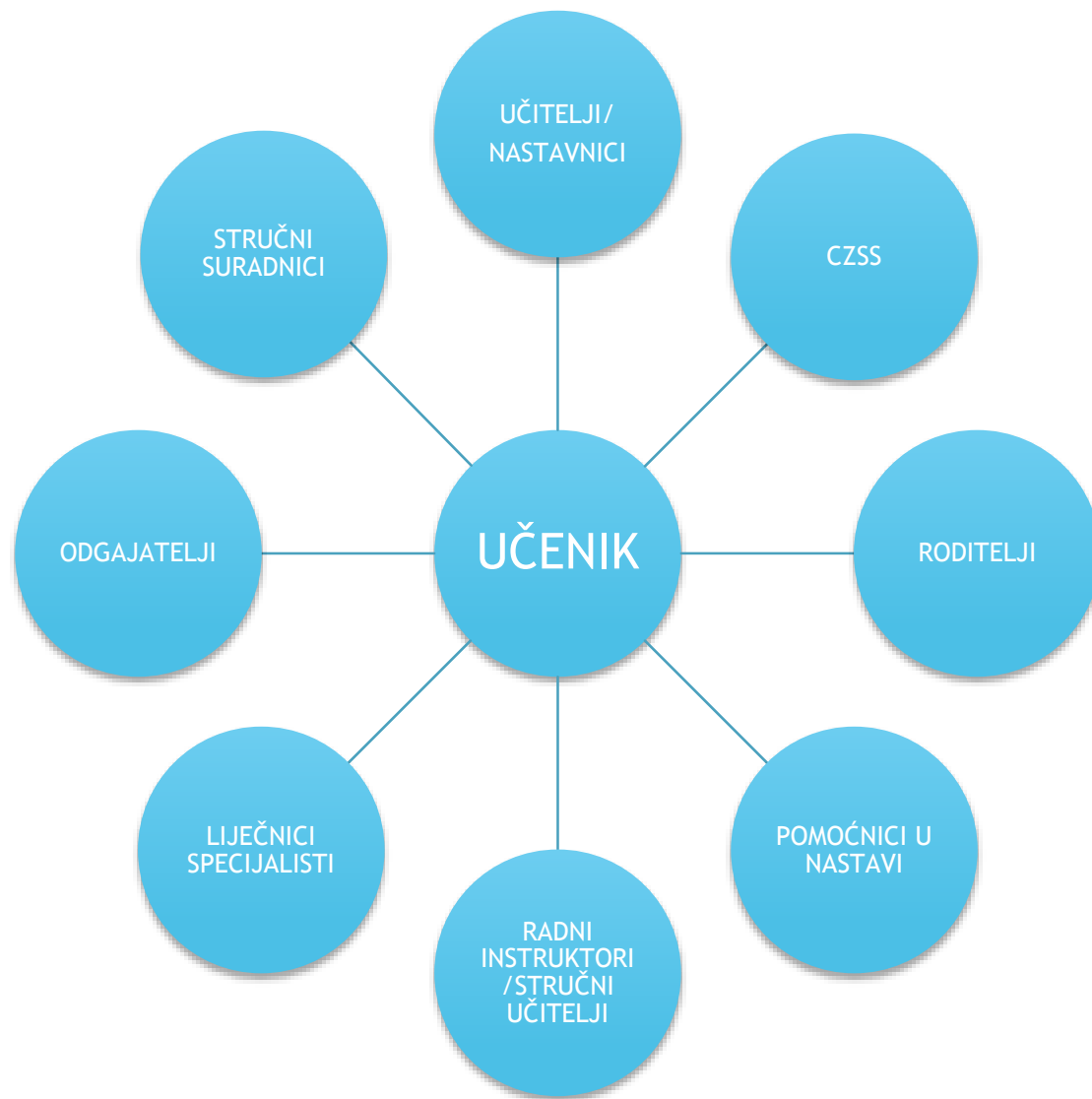
Sredina iz koje dolaze učenici

- ▶ funkcionalna obitelj
- ▶ nerealna očekivanja roditelja
- ▶ bez adekvatne roditeljske skrbi
- ▶ ovisnosti roditelja/članova obitelji
- ▶ intelektualne teškoće roditelja
- ▶ psihička oboljenja roditelja/članova obitelji
- ▶ siromaštvo, nezaposlenost roditelja
- ▶ udomiteljske obitelji
- ▶ nacionalne manjine
- ▶ ...

TIMSKI PRISTUP

Neophodan je timski pristup učeniku i kontinuirana, kvalitetna interdisciplinarna suradnja !!!

SURADNJA RODITELJA I ŠKOLE

„ Uspjeh bilo kojeg ljudskog pothvata, uključujući i učenje u školi, razmjernan je kvaliteti odnosa koji imaju ljudi uključeni u taj pothvat.”

W. Glasser

PROFESIONALNIM
PONAŠANJEM
GRADIMO
KULTURU POVJERENJA.

ŽENO BUDI SPREMNA NA
SVE! UPISAO SAM NAŠEG
SINA U ŠKOLU.

Škola i roditelji
zajedno u formiranju
učenika koji ne mora
biti odličan đak, ali
može postati odličan
čovjek!

Moto OŠ Đuro Ester,
Koprivnica

PROFESIONALNU POTPORU UČENICIMA S TEŠKOĆAMA PROVODE:

- ▶ učitelji/nastavnici osposobljeni i educirani za rad s učenicima s teškoćama
- ▶ nastavnici/odgajatelji osposobljeni i educirani za rad s učenicima s teškoćama u učeničkim domovima
- ▶ stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila (ed-reh., logoped, soc.ped.)
- ▶ stručni suradnici škole
- ▶ nadležni školski liječnik
- ▶ stručnjaci HZZ i drugi stručnjaci iz ustanova socijalne skrbi, zdravstvenih ustanova te drugih specijaliziranih ustanova
- ▶ savjetnici agencija nadležnih za odgoj i obrazovanje
- ▶ stručni timovi
- ▶ centri potpore
- ▶ pomoćnici u nastavi ili stručni komunikacijski posrednici
- ▶ stručnjaci iz civilnog sektora uz odobrenje MZOS-a

(prema Pravilniku o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, NN 24/2015.)

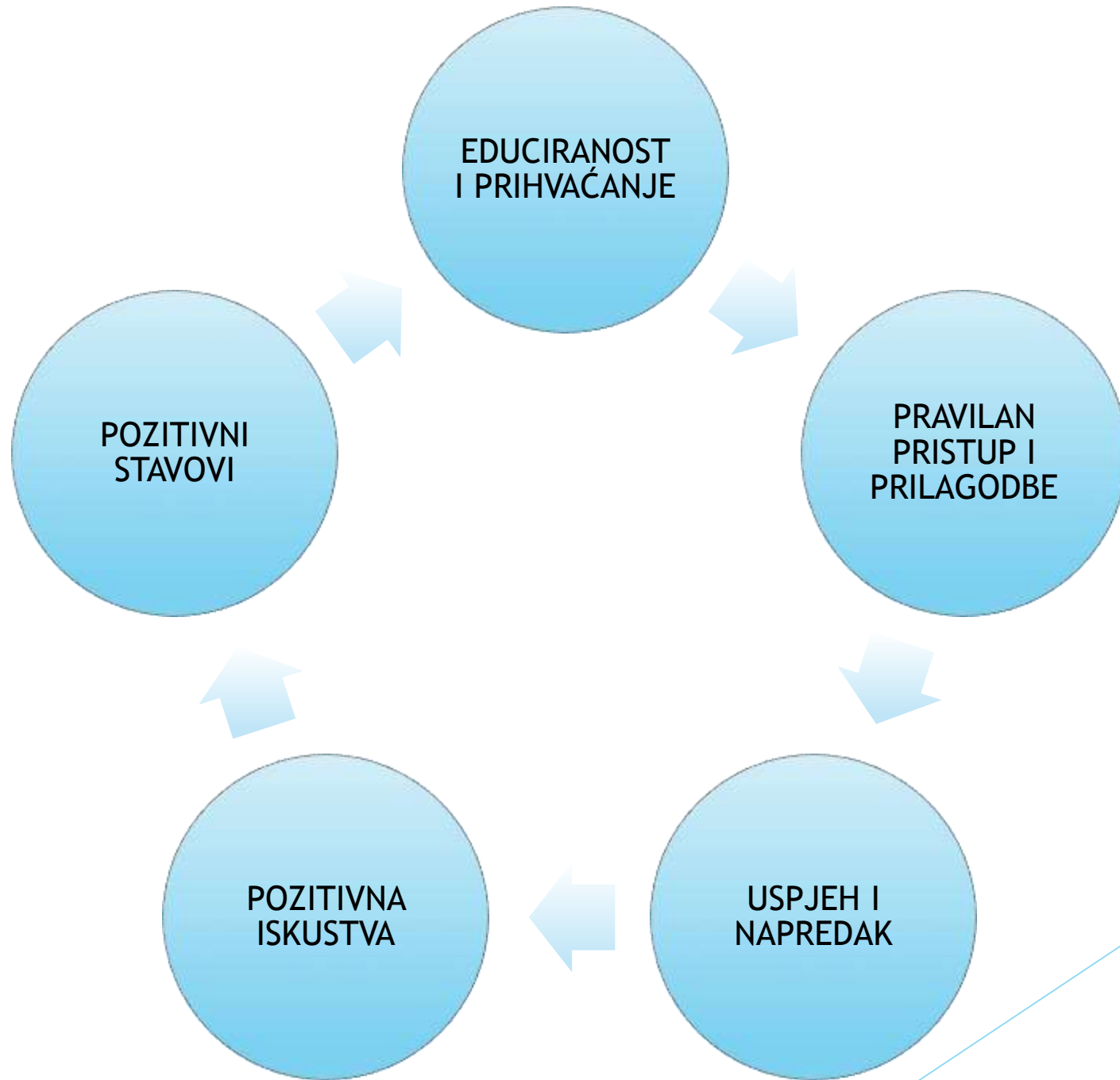
Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine:

“Nužno je osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju, između ostalog, kroz osnivanje mreže referalnih centara te osnivanjem mobilnih stručnih timova i osiguravanjem suradnika u nastavi.”

SENZIBILIZIRANOST I EDUKACIJA NASTAVNIKA ZA RAD S UČENICIMA S TEŠKOĆAMA TE POZITIVNI STAVOVI PREMA INKLUZIJI UČENIKA S TEŠKOĆAMA

Uspješan rad s učenicima s teškoćama od učitelja/ nastavnika u inkluzivnim uvjetima zahtjeva:

- ▶ povećan angažman nastavnika
- ▶ stručna usavršavanja i rad na sebi
- ▶ više sati pripremanja za nastavu
- ▶ timski rad i interdisciplinarnu suradnju
(s RV, stručnim suradnicima, roditeljima,
liječnicima, socijalnim radnicima,...)
- ▶ profesionalan odnos prema učeniku
- ▶ fleksibilnost
- ▶ smirenost
- ▶ znati učiti na vlastitim pogreškama
- ▶ više strpljenja,...

SENZIBILIZACIJA UČENIKA BEZ TEŠKOĆA (I NJIHOVIH RODITELJA) NA PRIHVAT UČENIKA S TEŠKOĆAMA

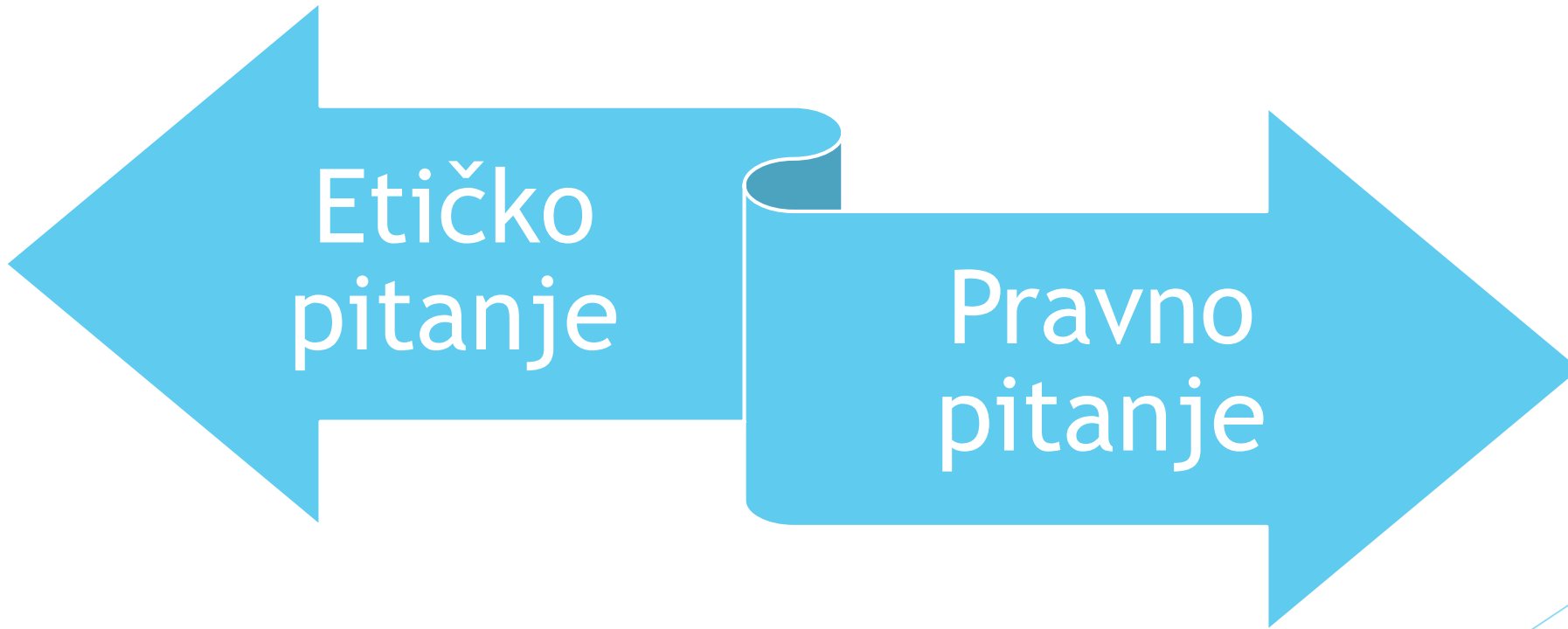
„Jučer smo imali roditeljski sastanak gdje je učiteljica prikazala jednu prezentaciju o nasilju u školi.

Nakon prezentacije je pročitala dio timskog mišljenja pred svim roditeljima te zatražila da svaki roditelj koji ima saznanje da je njegovo dijete zlostavljano na bilo koji način od mog djeteta digne ruku (naravno svi su digli ruku)....”

Izjava roditelja učenika s ADHD

- Kako senzibilizirati učenike
(i njihove roditelje) ?

Neuspjeh u učenju, nepovoljna odgojna klima i komunikacija mogu negativno djelovati na njihov emocionalni i socijalni razvoj jer je svakome od nas važno prihvaćanje sa strane okoline.

Vrlo lako se u takvim uvjetima mogu pojaviti **nepoželjna ponašanja.**

BROJ UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZREDNOM ODJELU

- ▶ u razredni odjel mogu biti uključena **najviše tri** učenika s teškoćama
- ▶ s **jednim** učenikom s teškoćama razredni odjel ne može imati više od **26 učenika**
- ▶ s **dva** učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od **23 učenika**
- ▶ s **tri** učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od **20 učenika**

(prema članku 4. Državnog pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava obrazovanja NN 2008.)

JOŠ NEKI PREDUVJETI USPJEŠNE INKLUZIJE UČENIKA S TEŠKOĆAMA U REDOVNE ŠKOLE:

- ▶ suradnja između osnovne i srednje škole
- ▶ odabir srednjoškolskog programa i profesionalna orijentacija sukladna mogućnostima, ograničenjima, interesima učenika te potrebama tržišta rada
- ▶ izrada prilagođenih udžbenika, priručnika i radnih bilježnica

- ▶ **NAŠ ENTUZIJAZAM I VOLJA**

Neravnoteža u uvjetima provedbe edukacijske inkluzije

OSNOVNE ŠKOLE

- ▶ više stručnih suradnika različitih profila
- ▶ manja složenost programa i manji zahtjevi na učenika (razredna nastava)
- ▶ bolja senzibilizacija i edukacija učitelja i nastavnika
- ▶ mlađa dob učenika
- ▶ većinom odgovarajući broj učenika sa i bez teškoća po razrednom odjelu
- ▶ nema sustavnog vanjskog vrednovanja

SREDNJE ŠKOLE

- ▶ nedostatan broj stručnih suradnika rehabilitatora, logopeda i socijalnih pedagoga
- ▶ složeniji programi
- ▶ nedostatna senzibilizacija i edukacija nastavnika i stručnih učitelja
- ▶ adolescencija
- ▶ u nekim strukovnim programima neadekvatan broj učenika sa i bez teškoća po razrednom odjelu
- ▶ završni ispiti (strukovne škole) i/ili državna matura

Ispitivanje socijalne uključenosti i kvalitete podrške - projekt ERF-a

(izv.prof.dr.sc. Sekušak-Galešev; prof.dr.sc. Frey Škrinjar)

- ▶ vrtići, osnovne i srednje škole
- ▶ učenici s poremećajima iz autističnog spektra i deficitom pažnje i hiperaktivnim poremećajem (ADHD)
- nedovoljna multidisciplinarnost timova i nedostatak potpore stručnjaka
- nedovoljna educiranost osoblja
- nedovoljna provedba postupaka individualizacije
- osnovno je raditi na promjeni stavova i ostvarenju objektivnih pretpostavki integracije/inkluzije

Učenci s ADHD u srednjim školama (N=63)

- ▶ **0,37% !!!**
- ▶ 10,8 % redovni program
- ▶ 58,3 % redovni ind. program
- ▶ 21,7 % prilagođeni program
- ▶ 3,34 % programi za pomoćna zanimanja pri redovnoj školi

OBLICI PODRŠKE :

N = 136 učenika

- ▶ 32,5 % ne prima niti jedan oblik podrške (44 učenika)
- ▶ 10 % umanjeni broj učenika u razredu
- ▶ 5 % asistent u nastavi (7 učenika)
- ▶ 3,3 % prostorni uvjeti u razredu
- ▶ 0,8 % osobni asistent (1 učenik)
- ▶ 0 % edukacijsko - rehabilitacijski postupci
- ▶ 0 % logoped
- ▶ 42 % ostalo

**Poremećaji u
ponašanju u porastu
!!!**

**U SŠ - učenici s ADHD-om
koji nemaju stručnu potporu
nerijetko ispadaju
iz sustava obrazovanja !!!**

Stavovi nastavnika o integraciji učenika s teškoćama u razvoju u srednje strukovne škole

(Međimorec Grgurić, Vlah, Baftiri, Martinić, Šaka - 2014.)

- ▶ istraživanje stavova na uzorku od 568 nastavnika i stručnih učitelja 25 strukovnih škola Grada Zagreba

Visoko je iskazana potreba nastavnika za:

- dodatnim edukacijama o specifičnostima rada s učenicima s teškoćama u razvoju
- stručnom podrškom kako edukacijsko-rehabilitacijskog stručnjaka pri izradi, tako i osobnih asistenata pri provedbi programa za učenike s teškoćama

Koji oblici podrške DANAS postoje?

- ▶ primjereni programi školovanja (neujednačena provedba)
- ▶ stručni suradnici škola (u SŠ rijetko i stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila)
- ▶ stručna usavršavanja (MZOS, ASOO, AZOO, ŽSV, ...)
- ▶ liječnici
- ▶ CZSS
- ▶ pomoćnici u nastavi
- ▶ stručnjaci iz civilnog sektora
- ▶ projekti

▶ NAŠ ENTUZIJAZAM I VOLJA

Zaključno ...

- ▶ veći dio učenika s teškoćama može napredovati jednako kao i njihovi vršnjaci (u svim ili nekim područjima) uz odgovarajuće prilagodbe i individualizirane postupke u inkluzivnim uvjetima odgoja i obrazovanja
- ▶ nema učenika koji se ne može odgajati i obrazovati sukladno svojim razvojnim sposobnostima
- *Stoga je neophodno točno utvrditi te sposobnosti, mogućnosti, interese i ograničenja, kako bi se učenik uključio u odgovarajući oblik školovanja, ostvario svoje potencijale i bio, po tom pitanju, zadovoljna osoba.*
- *I na nama je odgovornost da mu u tome pomognemo.*

Zaključno ...

- veći dio učenika s teškoćama može napredovati jednako kao i njihovi vršnjaci (u svim ili nekim područjima) uz odgovarajuće prilagodbe i individualizirane postupke u inkluzivnim uvjetima odgoja i obrazovanja

Nije dovoljno uključiti učenike s teškoćama u redovne škole i programe bez odgovarajućih oblika podrške, jer je time *onemogućeno ostvarivanje njihovih prava* na primjereno obrazovanje.

Edukacijska inkluzija može biti uspješna samo ukoliko se ispune potrebni preduvjeti za njezinu provedbu!

Puno uspjeha u daljnjem radu.

Zahvaljujem na pažnji.

Kontakt e-mail: pmedimorec@gmail.com